

ГРАДАЦІЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Актуальність теми дослідження. Проблематика градації державних службовців правоохоронних органів є невід'ємним елементом теоретико-правової характеристики правового статусу державного службовця, а їх розмежування є актуальним і тому, що відображає зміст державної служби у цілому, з огляду на докорінні зміни, які відбуваються у всіх сферах суспільного життя і, насамперед, у сфері реформування державної служби.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженням питань, пов'язаних із адміністративно-правовим статусом окремих суб'єктів адміністративного права займалися такі науковці, як В. Б. Авер'янов, А. М. Авторгов, Н. О. Армаш, Д. М. Бахрах, Л. Р. Біла-Тіунова, Ю. П. Битяк, Т. О. Гуржій, Є.В. Додін, Д. С. Каблов, С. Ф. Константинов, Л. В. Крупнова, У. І. Ляхович, В.В. Прокопенко та інші.

Однак, з урахуванням постійних реорганізаційних процесів в системі правоохоронних органів, відсутності єдиної системи правоохоронних органів, пошук критеріїв та здійснення градації державних службовців, які проходять службу в правоохоронних органах викликає потребу у додаткових дослідженнях.

Постановка завдання (формулювання цілей статті). Метою статті є визначення критеріїв та здійснення градації державних службовців правоохоронних органів.

Виклад основного матеріалу. Державна служба в системі правоохоронних органів опосередковує специфіку правового статусу державного службовця. Станом на теперішній час, єдиного нормативно-правового акту, яким встановлено засади державної служби в правоохоронних органах не прийнято. Відповідно, на державного службовця, який прохо-

дить службу в правоохоронному органі поширюються загальні положення Закону України «Про державну службу» та положення спеціального законодавства. Безперечно, вказане потребує переосмислення змісту статусних ознак державного службовця в системі правоохоронних органів.

Юридична детермінація поняття «державного службовця» міститься у ч. 2 ст. 1 Закону України «Про державну службу», відповідно до якої, державним службовцем визнано громадянина України, який займає посаду державної служби в органі державної влади, іншому державному органі, його апараті (секретаріаті), одержує заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету та здійснює встановлені для цієї посади повноваження, безпосередньо пов'язані з виконанням завдань і функцій такого державного органу, а також дотримується принципів державної служби [1].

Відповідно, державному службовцеві правоохоронних органів притаманно:

1) загальних ознак (незалежно від державного органу, в якому проходить службу особа);

2) специфічних ознак (пов'язано з функціональним призначенням державного органу).

До загальних ознак, усталено відносити: громадянство України; здійснення публічної, професійної, політично неупередженої діяльності в державних органах, яку пов'язано з практичним виконанням завдань і функцій держави; заміщення посади державної служби в органі державної влади, іншому державному органі, його апараті (секретаріаті); наділення певним обсягом державно-владних/державних повноважень; здійснення про-

фесійної діяльності від імені держави для забезпечення державного інтересу; отримання заробітної плати за рахунок коштів державного бюджету.

Щодо специфічних ознак, яких пов'язано з характером його служби, то йдеться про: можливість присвоєнням класних чинів і спеціальних звань; високий рівень субординації між державними службовцями; наявність права на носіння зброї (митна служба, служба в органах внутрішніх справ, служба в органах прокуратури) тощо [2, с. 72].

Тобто, при здійсненні класифікації державних службовців правоохоронних органів, необхідно враховувати як загальні, так і специфічні статусні ознаки, що одночасно являються критеріями градації.

До загальних критеріїв градації державних службовців правоохоронних органів, віднесемо: категорію посади державної служби; рівень юрисдикції правоохоронного органу

Залежно від категорії посади державної служби, яку займає державний службовець правоохоронного органу, можливо виокремити, тих що займають посади:

1) категорії «А» (вищий корпус державної служби), до якої віднесено посади керівників центральних органів виконавчої влади, які не є членами Кабінету Міністрів України, та їх заступників, керівників державної служби в інших державних органах, юрисдикція яких поширюється на всю територію України і т.д.;

2) категорії «Б», до якої віднесено посади керівників та заступників керівників державних органів, юрисдикція яких поширюється на територію Автономної Республіки Крим, однієї або кількох областей, міст Києва і Севастополя, одного або кількох районів, районів у містах, міст обласного значення; керівників державної служби у державних органах, юрисдикція яких поширюється на територію Автономної Республіки Крим, однієї або кількох областей, міст Києва і Севастополя, одного або кількох районів, районів у містах, міст обласного значення; керівників та заступників керівників структурних підрозділів дер-

жавних органів незалежно від рівня юрисдикції таких державних органів;

3) категорії «В», до якої віднесено інші посади державної служби, яких не включено до категорій «А» і «Б» [1].

Залежно від рівня юрисдикції правоохоронного органу, в якому проходить службу особа, їх можна класифікувати на: державних службовців правоохоронного органу, юрисдикція якого поширюється на усю територію України; державних службовців правоохоронного органу, юрисдикція якого поширюється на територію Автономної Республіки Крим, однієї чи декількох областей, міст Києва та Севастополя; державних службовців правоохоронного органу, юрисдикція якого поширюється на територію одного чи декількох районів, районів у містах, міст обласного значення.

Крім того, до загальних критеріїв класифікації державних службовців правоохоронних органів, можливо віднести, сім'ю посади державної служби.

Нормативно виокремлено такі сім'ї посад державної служби, як:

- адміністративне керівництво;
- адміністрування послуг;
- аналіз та формування державної політики;
- безпосереднє надання адміністративних послуг та консультації;
- бухгалтерія;
- внутрішній аудит;
- господарські функції;
- державний нагляд і контроль;
- діловодство, канцелярія та архів; забезпечення реалізації та координація політики;
- закупівлі;
- запобігання корупції;
- інформаційна безпека;
- комунікація та інформаційне забезпечення;
- літературне редагування;
- міжнародне співробітництво;
- мобілізаційна підготовка та мобілізація;
- нормотворення та експертиза;
- організація засідань;
- правове забезпечення;

протокол та церемоніал;
режимно-секретна діяльність;
управління державною власністю;
управління ІТ системами;
управління персоналом;
управління та розробка ІТ проєктів;
управління фінансами;
цивільний захист та охорона праці [3].

До специфічних критеріїв градації державних службовців правоохоронних органів, віднесемо вид правоохоронного органу, в якому особа проходить державну службу та характер державної служби.

Відповідно, залежно від виду правоохоронного органу, в якому особа проходить державну службу, виділимо:

- 1) державних службовців митних органів;
- 2) державних службовців податкових органах;
- 3) державних службовців органів прокуратури;
- 4) державних службовців органів внутрішніх справ;
- 5) державних службовців Збройних Сил України;
- 6) державних службовців Військової служби правопорядку Збройних Сил України;
- 7) державних службовців Національної гвардії України;
- 8) державних службовців Державної прикордонної служби України;
- 9) державних службовців Служби безпеки України;
- 10) державних службовців Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України;
- 11) державних службовців Державної охорони України;
- 12) державних службовців Державної спеціальної служби транспорту;
- 13) державних службовців розвідувальних органах України тощо.

При класифікації державних службовців правоохоронних органів в залежності від характеру державної служби, можливо виокремити:

1) державних службовців спеціалізованої служби (проходження пов'язано з присвоєнням класних чинів і спеціальних звань; високий рівень субординації; її може бути пов'язано з носінням зброї (митна служба, служба в органах внутрішніх справ, служба в органах прокуратури); опосередковує спеціальну дисциплінарну відповідальність у відповідності до дисциплінарних статутів);

2) державних службовців мілітаризованої служби (полягає у професійній діяльності придатних до неї громадян України, та пов'язана із захистом Вітчизни; її основним завданням є оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності й недоторканності; її суб'єктами є військовослужбовці та військовозобов'язані; її проходження пов'язано з присвоєнням тільки військових звань; її пов'язано з носінням зброї).

Висновки. Підсумовуючи, приходимо до висновку, що класифікувати державних службовців правоохоронних органів слід на підставі юридично значущих критеріїв, а саме: категорія посади державної служби; рівень юрисдикції правоохоронного органу, в якому проходить службу особа; вид правоохоронного органу, в якому особа проходить державну службу; характер державної служби. Віднесення державного службовця правоохоронного органу до конкретного виду є підставою наділення його дотичними загальними та специфічними статусними ознаками. Корисним є подальше дослідження правового статусу державного службовця правоохоронного органу та специфіки проходження державної служби в системі правоохоронних органів.

Анотація

Статтю присвячено градації державних службовців правоохоронних органів.

Акцентовано увагу, що проблематика градації державних службовців правоохоронних органів є невід'ємним елементом теоретико-правової характеристики правового статусу державного службовця, а їх розмежування є актуальним і тому, що відображає зміст державної служби у цілому, з огляду на докорінні зміни, які відбуваються у всіх сферах суспільного життя і, насамперед, у сфері реформування державної служби.

Зазначено, що державному службовцеві правоохоронних органів притаманно: 1) загальних ознак (незалежно від державного органу, в якому проходить службу особа); 2) специфічних ознак (пов'язано з функціональним призначенням державного органу), які необхідно врахувати при здійсненні класифікації державних службовців правоохоронних органів, оскільки вони одночасно являються критеріями градації.

Обґрунтовано можливість виокремлення залежно від категорії посади державної служби, яку займає державний службовець правоохоронного органу, тих що займають посади: 1) категорії «А» (вищий корпус державної служби); 2) категорії «Б»; 3) категорії «В».

Зазначено, що залежно від рівня юрисдикції правоохоронного органу, в якому проходить службу державний службовець, їх можна класифікувати на: державних службовців правоохоронного органу, юрисдикція якого поширюється на усю територію України; державних службовців правоохоронного органу, юрисдикція якого поширюється на територію Автономної Республіки Крим, однієї чи декількох областей, міст Києва та Севастополя; державних службовців правоохоронного органу, юрисдикція якого поширюється на територію одного чи декількох районів, районів у містах, міст обласного значення.

Запропоновано до загальних критеріїв класифікації державних службовців правоохоронних органів віднести сім'ю посади державної служби, а до специфічних вид правоохоронного органу, в якому особа проходить державну службу та характер державної служби.

Зазначено, що при класифікації державних службовців правоохоронних органів в залежності від характеру державної служби, можливо виокремити: державних службовців спеціалізованої служби; державних службовців мілітаризованої служби.

Зроблено висновки про можливість класифікації державних службовців правоохоронних органів на підставі юридично значущих критеріїв, а саме: категорія посади державної служби; рівень юрисдикції правоохоронного органу, в якому проходить службу особа; вид правоохоронного органу, в якому особа проходить державну службу; характер державної служби.

Ключові слова: державний службовець, правоохоронний орган, адміністративно-правовий статус, компетенція, повноваження, функції, градація, класифікація, критерії.

Yermak O.O. Gradation of civil servants of law enforcement agencies

Summary

The article is devoted to the gradation of civil servants of law enforcement agencies. It is emphasized that the issue of gradation of civil servants of law enforcement agencies is an integral element of the theoretical and legal characteristics of the legal status of civil servants, and their delimitation is relevant because it reflects the essence of civil service as a whole, given the sweeping changes to all spheres of public life and, first of all, civil service reform.

The author notes that a civil servant of law enforcement agencies is characterized by: 1) general characteristics (regardless of the state body where the person serves); 2) specific features (related to the functional purpose of the state body), which must be taken into account when classifying civil servants of law enforcement agencies, as they are also criteria for gradation.

The article reasons the separation option depending on the category of civil service position held by a civil servant of a law enforcement agency: 1) category “A” (senior civil service); 2) category “B”; 3) category “C”.

It is stated that depending on the level of the jurisdiction of the law enforcement agency where the civil servant works, they can be classified into: civil servants of a law enforcement agency the jurisdiction of which covers the entire territory of Ukraine; civil servants of a law enforcement agency the jurisdiction of which covers the territory of the Autonomous Republic of Crimea, one or more oblasts, the cities of Kyiv and Sevastopol; civil servants of a law enforcement agency the jurisdiction of which covers the territory of one or more districts, districts in cities, cities of regional significance.

The author proposes general criteria for the classification of civil servants of law enforcement agencies including the civil service positions in the general and specific – the type of a law enforcement agency where a person serves, as well as the nature of civil service.

It is asserted that while classifying civil servants of law enforcement agencies, it is possible to distinguish the following depending on the nature of civil service: civil servants of specialized service; civil servants of militarized service.

The author concludes about the possibility of classifying civil servants of law enforcement agencies based on legally significant criteria, namely: category of civil service position; the level of the jurisdiction of a law enforcement agency in which a person serves; the type of a law enforcement agency in which the person serves; the nature of civil service.

Key words: *civil servant, law enforcement agency, administrative and legal status, competence, powers, functions, gradation, classification, criteria.*

Список використаних джерел:

1. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.
2. Біла-Тіунова Л. Р. Державна служба України. Загальна частина: навч. посібник. Одеса, 2020. 511 с.
3. Про затвердження Каталогу типових посад державної служби і критеріїв віднесення до таких посад: Наказ Національного агентства з питань державної служби України від 18.12.2020 р. № 246-20. URL: <https://nads.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-katalogu-tipovih-posad-derzhavnoyi-sluzhbi-i-kriteriyiv-vidnesennya-do-takih-posad>.